

รูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล
ปะอาว อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ
Community solid waste management model of Pa Ao
Subdistrict Administrative Organization Uthumphon Phisai
District Sisaket Province

ประเสริฐ บัวจันอัฐ¹
Prasert Boujunaut¹

Received : May 13, 2023; Revised : February 28, 2023; Accepted : March 1, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ 2.เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ และ3. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือหัวหน้าครัวเรือนจำนวน 303 ครัวเรือน และกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย สภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนพบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจมาก ถึงขยะที่รองรับในบ้านส่วนใหญ่ไม่มีฝาปิด มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง มีการเก็บส่งให้รถเก็บขยะ และสมาชิกในครัวเรือนมีส่วนร่วมในการช่วยจัดการขยะมูลฝอย ด้านประสิทธิภาพของการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า การลดปริมาณขยะ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การนำวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ การบริหารจัดการขยะมูลฝอยด้านอื่นๆ และการนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ ตามลำดับ รูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

¹วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ; College of Law and Governance, Sisaket Rajabhat University, Thailand; e-mail : Prasert.b@sskru.ac.th

1.ศึกษาดูงานท้องถิ่นต้นแบบ 2. การจัดประชุมคณะทำงาน 3. จัดทำโครงการประชารัฐร่วมใจ 4. การออกให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการคัดแยกขยะ 5. จัดทำผ้าป่าขยะ และ 6. ดำเนินการออกรับซื้อขยะรีไซเคิล

คำสำคัญ (Keywords) : รูปแบบ, การบริหารจัดการ, ขยะมูลฝอยชุมชน

Abstract

In this research is accomplished by mix method and its purposes are (1) to study community waste management system of household in Pa-ao Subdistrict Administrative Organization, Uthumphon Phisai, Sisaket Province (2) to study the efficiency of the community waste management system and (3) to study the system for community waste management A sample comprises 303 head of households and 30 targets where questionnaires, interviews, conversation are applied as tools additionally statistically analytics are percentage, average, standard derivation and descriptive.

Research results, focusing on community waste management system of household found that having strongly knowledgeable, bin's houses without lid, collecting and delivering to a garbage truck and household members are participator for manage solid waste. The level of efficiency of the community waste management system is highest while considering each issue found that waste reduction is the most and followed in sequence by reusing recycled materials, solid waste management and reuse of materials. The system for community waste management comprises (1) observational study from local model (2) working group meeting (3) organizing the Civil State Unity Project (4) educational about waste separation methods (5) conducting for the purchase of recycled waste.

Keywords : Model, Waste Management System, Community Waste Management

บทนำ (Introduction)

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ทุกประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญกับการพัฒนามากขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านอุตสาหกรรม ด้านเกษตรกรรม ด้านเทคโนโลยี ตลอดจนสังคมที่เป็นอยู่ แต่

ส่วนมากจะมุ่งเน้นที่ด้านเศรษฐกิจเป็นหลักทำให้มีการนำทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ มาใช้ในทางอุตสาหกรรมอย่างเต็มที่และต่อเนื่องจำนวนมาก ก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านต่าง ๆ เกิดสภาวะขาดความสมดุล ซึ่งจะสังเกตได้จากสภาวะธรรมชาติที่เปลี่ยนไปจากเดิม ชั้นโอโซนของโลกถูกทำลายเกิดสภาวะเรือนกระจก (Greenhouse Effect) ทำให้โลกร้อนขึ้น เกิดมลพิษทางอากาศ เช่น การเกิดฝนกรด มลพิษทางน้ำ น้ำเน่าเสีย และมลพิษจากขยะมูลฝอยที่นับวันมีแต่จะก่อปัญหาสะสมขึ้นเรื่อย ๆ (วินัย วีระพัฒนานนท์, 2541) ปริมาณของขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก ปี พ.ศ. 2536 ประเทศไทยเรามีปริมาณขยะเกิดขึ้น 30,640 ตันต่อวัน ซึ่งเพิ่มขึ้นเป็น 67,577 ตันต่อวัน ในปี พ.ศ. 2555 หากคำนวณเป็นปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งปีกว่า 24.73 ล้านตันต่อปี แต่สามารถนำไปกำจัดอย่างถูกต้องประมาณไม่ถึง ร้อยละ 70 (กรมควบคุมมลพิษ, 2551)

ประเทศไทยกำลังพัฒนาประเทศจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรม จนทำให้เกิดมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเดิมของประชาชนในพื้นที่ โดยแต่เดิมพื้นที่ส่วนใหญ่ในชนบทใช้เป็นแหล่งผลิตพืชผลทางการเกษตรถูกเปลี่ยนเป็นนิคมอุตสาหกรรม มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องการใช้พื้นที่จำนวนมาก ต้องใช้แรงงานคนจำนวนมากเพื่อเพิ่มผลผลิตให้กับโรงงานอุตสาหกรรม เกิดการอพยพของแรงงานจากชนบทมาสู่เมือง มีการรวมตัวกันอยู่เป็นกระจุกกลายเป็นชุมชนอย่างหนาแน่นเป็นเมืองขนาดใหญ่ เมื่อมีการรวมตัวของชุมชนซึ่งปัญหามักตามมาอย่างมากมายคือ ปัญหาขยะเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยที่ปริมาณขยะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี จากการสำรวจของกรมควบคุมมลพิษในปี พ.ศ.2551 พบว่า ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยจากชุมชน 14.3 ล้านตันหรือประมาณวันละ 39,221 ตัน ทำให้การจัดขยะมูลฝอยเหล่านี้ไม่ทันกับปริมาณขยะที่เกิด ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถกำจัดขยะได้เพียง 60-80% เท่านั้นและขยะที่รวบรวมเหล่านี้ มีเพียง 20% เท่านั้นที่นำไปฝังกลบอย่างถูกหลักวิชาการ ประชาชนส่วนมากขาดจิตสำนึก หรือตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดปัญหาเรื่องขยะล้นเมืองทุกจังหวัดทุกชุมชน ต้องเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากเพื่อมาจัดการกับปัญหานี้ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่มีความจำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ในขณะที่การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การเพิ่มขึ้นของอัตรา

การผลิตและพฤติกรรมการใช้บริโภคของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพราะฉะนั้นสิ่งที่ตามมาและเป็นปัญหาก็คือ ปริมาณของจำนวนขยะที่มีปริมาณมากแล้วส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้เคียงทั้งในด้านการส่งกลิ่นเหม็น ความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศบริเวณนั้น แม้ในปัจจุบันจะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยงานที่มีความ

ใกล้ชิดกับประชาชนได้พยายามที่จะแก้ปัญหาที่กล่าวมาด้วยการเสนอแนวทางแก้ไขในรูปแบบต่างๆ ตามที่ศักยภาพของหน่วยงานที่มีอยู่ แต่ก็ไม่สามารถจัดปัญหาในส่วนนี้ไปได้หมดสิ้น

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพยายามที่จะปฏิบัติการกิจในด้านการจัดการขยะที่เป็นปัญหา ที่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเบ็ดเสร็จภายในระยะเวลาที่จำกัด สาเหตุมาจากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ การขาดจิตสำนึกในการจัดการที่ดี ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการรณรงค์การสร้างความรู้ความเข้าใจ การประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงผลที่จะได้รับ ซึ่งเกิดจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นภัยต่อสุขภาพร่างกายและวิธีการจัดการขยะหรือแนวทางที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ในการจัดการขยะภายในชุมชน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการกำจัดขยะมูลฝอยภายในเขตชุมชนที่รับผิดชอบ และมีหน้าที่จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชน เยาวชนในท้องถิ่น ให้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาวะของชุมชน ในขณะเดียวกันองค์การบริหารส่วนตำบลปะอาวได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้กำหนดวิธีการบริหารจัดการขยะภายในชุมชน เช่นการทำให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย วิธีลดปริมาณของขยะ วิธีการคัดแยกขยะ หรือแม้แต่วิธีการจัดตั้งเป็นกองทุนคัดแยกขยะ คุ่มครองสุขภาพขึ้นภายในตำบล และการใช้ประโยชน์จากขยะให้มีประสิทธิภาพภายในชุมชน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิธีการบริหารจัดการการขยะชุมชน และรูปแบบวิธีการบริหารจัดการการขยะมูลฝอยของชุมชน รวมทั้งแนวทางการเสนอแนวคิด วิธีการจัดการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนที่มีความเหมาะสม เพื่อนำรูปแบบดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน และเพื่อเป็นการแก้ปัญหาของขยะมูลฝอยที่นับวันจะทวีความรุนแรง มีปริมาณมากขึ้น โดยนำรูปแบบวิธีการดำเนินการดังกล่าว เพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินการบริหารจัดการขยะในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ

3. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว อำเภอกุฑมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัย “รูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว อำเภอกุฑมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ” เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed method) โดยใช้วิธีการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณ และในเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการทางวิจัยตามลำดับต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ชนิด คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 4 ขั้นตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพในชุมชน จำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะภายในชุมชน โดยเป็นคำถามให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ถูกต้องและไม่ถูกต้อง โดยรวมทั้งหมด 12 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการขยะภายในครัวเรือน จำนวน 10 ข้อ เป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิดรวมกัน

ตอนที่ 4 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจำนวน 20 ข้อ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพนั้นผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์และกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน ตัวแทนของประชาชน รวมจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 30 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1). ขอนหนังสือจากคณบดีวิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ และผู้นำชุมชน เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์และขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยประสานงานกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ และผู้นำชุมชน

3) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้

4) ตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถามที่ได้รับคืน และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3. ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ และใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ จากกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยสนทนากลุ่ม เป็นผู้นำชุมชนและตัวแทนของประชาชนเพื่อศึกษาสภาพของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ผ่านมา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม ((Focus group) จะใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) โดยการวิเคราะห์เชิงอธิบาย (Explanatory Analysis) การวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและการวิเคราะห์เชิงพรรณนาความ (Content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ

2. การวิเคราะห์ ระดับประสิทธิภาพของการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสนทนากลุ่ม (Focus group) จะใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) โดยการวิเคราะห์เชิงอธิบาย (Explanatory Analysis) การวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและการพรรณนาความ (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

สภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจมาก คิดเป็นร้อยละ 80.86 และมีความรู้ความเข้าใจปาน คิดเป็นร้อยละ 19.14 ส่วนใหญ่มีภาชนะหรือที่รองรับแบบไม่มีฝาปิด คิดเป็นร้อยละ 67.99 รองลงมา มีภาชนะหรือที่รองรับแบบมีฝาปิด คิดเป็นร้อยละ 26.73 และไม่มีภาชนะหรือที่รองรับ คิดเป็นร้อยละ 5.28 ส่วนใหญ่คัดแยกขยะก่อนทิ้ง คิดเป็นร้อยละ 96.37 และไม่ได้คัดแยกขยะ คิดเป็นร้อยละ 3.63 มีวิธีการจัดการขยะในครัวเรือนคือ เก็บส่งให้รถเก็บขยะ คิดเป็นร้อยละ 96.04 รองลงมา ใส่ในหลุมขยะ คิดเป็นร้อยละ 2.64 และกองลงบนพื้น คิดเป็นร้อยละ 1.32 สมาชิกในครัวเรือนมีส่วนร่วมในการช่วยจัดการขยะมูลฝอย คิดเป็นร้อยละ 97.03 สมาชิกในครัวเรือนมีส่วนร่วมในการช่วยจัดการขยะมูลฝอยคือ คัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังรองรับ คิดเป็นร้อยละ 95.38 รองลงมา เสนอข้อมูลในการจัดการขยะ คิดเป็นร้อยละ 87.82 กำจัดขยะเอง เช่น เผา ฝัง คิดเป็นร้อยละ 78.88 และนำขยะมาใช้ใหม่, พุดชักชวนให้เพื่อนบ้านลดปริมาณขยะ คิดเป็นร้อยละ 19.14 และไม่มีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 2.97

ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุดคือ การลดปริมาณขยะ (Reduce) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.51) รองลงมาคือ การนำวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.33) การบริหารจัดการขยะมูลฝอยด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.34)

และน้อยที่สุดคือ การนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.38) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประสิทธิภาพของการจัดการขยะมูลฝอย

ประสิทธิภาพของการจัดการขยะมูลฝอย	ระดับประสิทธิภาพ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การลดปริมาณขยะ (Reduce)	4.55	0.51	มากที่สุด
2. การนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse)	4.48	0.38	มากที่สุด
3. การนำวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)	4.54	0.33	มากที่สุด
4. การบริหารจัดการขยะมูลฝอยด้านอื่น ๆ	4.54	0.34	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.53	0.31	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการสนทนากลุ่มได้รูปแบบขั้นตอนและกระบวนการที่ใช้ ประกอบด้วย 1. ศึกษาดูงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบที่มีการบริหารจัดการขยะที่ดี 2. การจัดประชุมคณะทำงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการกองทุนคัดแยกขยะสะสมเงินค้ำครองสุขภาพตำบลปะอ่าว 3. จัดทำโครงการประชารัฐร่วมใจ แก้ไขปัญหาขยะ โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ 4. การออกให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการคัดแยกขยะ และประชาสัมพันธ์แนวทางการจัดตั้งกองทุนคัดแยกขยะสะสมเงินค้ำครองสุขภาพตำบลปะอ่าว 5. จัดทำผ้าป่าขยะ โดยการออกรับบริจาคขยะรีไซเคิลจากประชาชนทั้ง 14 หมู่บ้านในเขตตำบลปะอ่าว และ 6. ดำเนินการออกรับซื้อขยะรีไซเคิล เดือนละ 1 ครั้ง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจมาก ด้านสภาพการจัดการขยะมูลฝอยภายในครัวเรือน ครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภาชนะหรือที่รองรับแบบไม่มีฝาปิด ประเภทขยะในครัวเรือนที่มีปริมาณมากที่สุดในแต่ละวัน ได้แก่ เศษพืชผัก ผลไม้ เศษอาหาร ถุงพลาสติก ขวด กระป๋อง กิ่งไม้ ใบไม้ หญ้าแห้ง ครัวเรือนส่วนใหญ่คัดแยกขยะก่อนทิ้ง วิธีการจัดการขยะในครัวเรือน คือ เก็บส่งให้รถเก็บขยะ สมาชิกในครัวเรือนมีส่วนร่วมในการช่วยจัดการขยะมูล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคือ ชุมชนสะอาดขึ้น

ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุดคือการลดปริมาณขยะ (Reduce) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.51) รองลงมาคือ การนำวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.33) การบริหารจัดการขยะมูลฝอยด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.34) และน้อยที่สุดคือ การนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.38) ตามลำดับ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

โดยส่วนใหญ่เห็นว่าเกิดจากปัญหาขยะตกค้างในชุมชน และตามที่สาธารณะต่างๆ ประชาชนในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการขยะที่ดีพอ และขยะส่วนมากเกิดจากพฤติกรรมการบริโภคของคนในชุมชน ซึ่งปัจจุบันที่มีการดำเนินชีวิตที่เร่งรีบทำให้สภาพแวดล้อมภายในชุมชนดูแล้วไม่เป็นระเบียบนัก การเกิดขึ้นของโครงการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว ทำให้ภายในชุมชนสะอาด มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยกว่าเดิม สิ่งที่ตามมาคือ ปริมาณขยะค่อยๆ ลดลง คริวเรือนในชุมชนมีการคัดแยกขยะจากต้นทาง อีกทั้งยังเป็นโครงการที่ทำให้ประชาชนมีรายได้จากการเก็บและคัดแยกขยะ

รูปแบบขั้นตอนและกระบวนการที่ใช้ ประกอบด้วย 1. ศึกษาดูงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบที่มีการบริหารจัดการขยะที่ดี 2. การจัดประชุมคณะทำงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย 3. จัดทำโครงการประชารัฐร่วมใจ 4. การออกให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการคัดแยกขยะ 5. จัดทำผ้าป่าขยะ และ 6. ดำเนินการออกรับซื้อขยะรีไซเคิล ซึ่งในการสนทนากลุ่มที่สรุปเป็นรูปแบบออกมานั้นผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การดำเนินการด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนได้ดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัย รูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว อำเภอกุศุมภพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนพบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจมาก ทั้งนี้เป็นเพราะทางองค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว ได้ออกให้ความรู้ ความเข้าใจใน

การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในเบื้องต้นซึ่งตรงกับทฤษฎีของ Bloom, (1962) ได้กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเนื่องจากการเรียนรู้เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Domain) การเปลี่ยนแปลงทางด้านทักษะ (Psychomotor Domain) และการเปลี่ยนแปลงด้านเจตคติ (Affective Domain) เพื่อความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ ประพัฒน์พงศ์ ฐานิวัฒนานนท์ (2560) แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลบางชนะ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในตำบลบางชนะมีระดับความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านสภาพการจัดการขยะมูลฝอยภายในครัวเรือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภาชนะหรือที่รองรับแบบไม่มีฝาปิด ประเภทขยะในครัวเรือนที่มีปริมาณมากที่สุดในแต่ละวัน พบว่าส่วนใหญ่ ได้แก่ เศษพืชผัก ผลไม้ เศษอาหาร ถุงพลาสติก ขวด กระป๋อง กิ่งไม้ ใบไม้ หล้าแห้ง ครัวเรือนส่วนใหญ่คัดแยกขยะก่อนทิ้ง วิธีการจัดการขยะในครัวเรือน คือ เก็บส่งให้รถเก็บขยะ ปัญหาขยะในครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือนมีส่วนร่วมในการช่วยจัดการขยะมูล ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลคือ ชุมชนสะอาดขึ้น จากที่กล่าวมาสภาพการจัดการขยะของครัวเรือนมีวิธีการที่หลากหลายในทางเลือก ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ คูเมอร์ และกอลส์ (Kumar & Goal, 2009) ที่พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นชุมชนชนบทหรือชุมชนเมือง ต่างก็มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันคือ ถ้าชุมชนใดมีการบริหารที่ดีมีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถจะทำให้ชุมชนนั้นมีการบริหารจัดการขยะได้ดี ดังนั้นถ้าทุกคนในชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะของชุมชน และมีการให้ความรู้ด้านการจัดการขยะที่ถูกวิธีให้แก่ประชาชนก็จะทำให้ ประชาชนในชุมชนนำไปปฏิบัติได้ถูกต้องปริมาณขยะก็จะลดลง

ด้านประสิทธิภาพของการจัดการขยะมูลฝอยโดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุดคือ การลดปริมาณขยะ (Reduce) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การนำวัสดุหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) อยู่ในระดับมากที่สุด การบริหารจัดการขยะมูลฝอยด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือ การนำวัสดุกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎีของ Simon (1960) อธิบายว่า การพิจารณาว่า งานใดมีประสิทธิภาพให้พิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (Inputs) กับผลผลิต (Outputs) ที่ได้รับออกมา และ Gershon (2004) ได้อธิบายว่าประสิทธิภาพของการดำเนินงานภาครัฐ

เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อให้บริการสาธารณะ ประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นจากการลดการใช้ปัจจัยการผลิต (Inputs) ในขณะที่ยังคงให้ ผลผลิตเช่นเดิม และสอดคล้องกับ วสันต์ ศรีโยธี (2563) รูปแบบพัฒนาพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะของประชาชน ในเขตอำเภอเขกา จังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพของประชาชน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ผู้วิจัยมองว่าประชาชนยังมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ มีการมีส่วนร่วมของประชาชน และมีทัศนคติต่อการจัดการขยะ จะส่งผลต่อการมีพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยส่วนใหญ่เห็นว่าเกิดจากปัญหาขยะตกค้างในชุมชน และตามที่สาธารณะต่าง ๆ ประชาชนในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการขยะที่ดีพอ และขยะส่วนมากเกิดจากพฤติกรรม การบริโภคของคนในชุมชน ปัจจุบันที่มีการดำเนินชีวิตที่เร่งรีบทำให้สภาพแวดล้อมภายในชุมชนดูแล้วไม่เป็นระเบียบนัก การเกิดขึ้นของโครงการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว ทำให้ภายในชุมชนสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยกว่าเดิม สิ่งที่ตามมาคือ ปริมาณขยะค่อยๆ ลดลง คริวเรือนในชุมชนมีการคัดแยกขยะจากต้นทาง อีกทั้งยังเป็นโครงการที่ทำให้ประชาชนมีรายได้จากการเก็บและคัดแยกขยะ ในขณะที่ผู้วิจัยมองว่าภาพรวมของการให้ข้อมูลทั้งหมดนั้นสอดคล้องกับงานของ (Minn, et al., 2010) ได้ศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยในประเทศพม่า พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยมีแนวโน้มมากขึ้น โดยส่วนใหญ่เป็นการสร้างความตระหนัก และการให้ความรู้ ในด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาแต่ยังขาดการสร้างแรงจูงใจที่กว้างขวางเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเป็นสภาพที่ยังเป็นอยู่ของหน่วยงานเกี่ยวข้องซึ่งถือเป็นข้อจำกัดทางสังคมและยังสอดคล้องกับงานของ เสาวลักษณ์ ศักดิ์สิทธิ์ (2560) แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันจังหวัดปทุมธานีมีนโยบายการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของจังหวัดปทุมธานีสอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ และสามารถแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยตกค้าง สะสมภายในจังหวัดได้สำเร็จ สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนกับประชาชนทุกระดับ กำหนด กฎระเบียบว่าด้วยแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทางและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน รับทราบอย่างทั่วถึง รวมถึงให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

การสนทนากลุ่ม พบว่า ประเด็นปัญหาหลัก ๆ แล้วจะเป็นการพูดคุย และปรึกษาหารือใน ส่วนของรูปแบบวิธีการที่เหมาะสม โดยการใช้รูปแบบเชิงแผนผัง (Schematic Model) เป็นรูปแบบ

ความคิด ที่แสดงออกผ่านทางแผนผัง แผนภาพ ไดอะแกรม กราฟ (คีฟส์ (Keeves) (ทีศนา แคมมณี, 2555) เพื่อให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนให้เป็นตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการลดและคัดแยกขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดและจัดระบบการเก็บและขนขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นที่ยอมรับของประชาชนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2551) การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล แก่ประชาชนทุกระดับ รวมทั้งผู้นำท้องถิ่น โดยควรให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของความสำคัญที่จะต้องมีการจัดการขยะมูลฝอย ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น การเข้าถึงความรู้ดังกล่าวนี้ควรผ่านกระบวนการฝึกอบรม การประชุมสัมมนา การศึกษาดูงานและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานหรือท้องถิ่นอื่นๆอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดทำเป็นโครงการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยได้ โดยให้ผู้นำชุมชนเข้าร่วมโครงการ จากนั้นนำคณะไปศึกษาดูงานในท้องถิ่นที่มีการจัดการขยะมูลฝอยที่ดีและถูกหลักสุขาภิบาล โดยรูปแบบขั้นตอนและกระบวนการที่ใช้ ประกอบด้วย 1. ศึกษาดูงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบที่มีการบริหารจัดการขยะที่ดี 2. การจัดประชุมคณะทำงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ 3. จัดทำโครงการประชารัฐร่วม 4. การออกให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการคัดแยกขยะ 5. จัดทำผ้าป่าขยะ และ 6. ดำเนินการออกรับซื้อขยะรีไซเคิล ซึ่งในการสนทนากลุ่มที่สรุปเป็นรูปแบบออกมานั้นผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การดำเนินการด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนได้ดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานของ วสันต์ ศรีโยธี (2563) ที่ศึกษารูปแบบพัฒนาพฤติกรรมจัดการขยะของประชาชน ในเขตอำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะของประชาชน ในเขตอำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับมากที่สุด ทศนคติต่อการจัดการขยะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพของประชาชนโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และรูปแบบการพัฒนาที่ควรส่งเสริม คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ แก่ประชาชน การส่งเสริมและพัฒนาร่วมกันของประชาชน การส่งเสริมและพัฒนา ทศนคติต่อการจัดการขยะ และการส่งเสริมและสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับพฤติกรรม การจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพของประชาชน

ข้อค้นพบจากการวิจัยโดยสามารถอธิบายในภาพรวมซึ่งผลจากการวิจัยทั้งในด้านเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีรายละเอียดดังนี้คือ

1. การวิจัยในเชิงปริมาณ พบประเด็นปัญหาคือสภาพการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนในภาพรวมยังไม่ถูกต้องตามหลักการ กล่าวคือ การทิ้งขยะยังไม่มีวิธีการคัดแยกที่ถูกต้องนัก และบางครัวเรือนยังใช้วิธีการเผาทำลาย หรือฝังกลบ ดังนั้นจากการสังเกตของผู้วิจัยและการเข้าไปพบปะ ประชาชนทำให้ได้ทราบในประเด็นที่สอดคล้องกับผลการวิจัยโดยเฉพาะในวัตถุประสงค์ของข้อที่ 1 ที่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ตั้งแต่ประเภทที่มีปริมาณมาก วิธีการคัดแยก สภาพของปัญหา การมีส่วนร่วม และประโยชน์ของโครงการ กล่าวคือ ปริมาณของขยะส่วนใหญ่จะอยู่เศษอาหารเป็นหลัก รองลงมาคือถุงพลาสติก ขวดกระป๋อง ในขณะที่เศษใบไม้อื่นยังไม่เป็นปัญหามากนัก จากสภาพดังกล่าวอันเนื่องมาจากสภาพการดำเนินชีวิตของชุมชนที่เปลี่ยนไปเป็นลักษณะบริโภคนิยม และเป็นลักษณะอาหารจานด่วน ไม่ค่อยนิยมทำอาหารรับประทานเอง เผลอเช่นในอดีตที่ผ่านมา จึงส่งผลให้เกิดขยะ เช่น เศษอาหารและถุงพลาสติก ส่วนการคัดแยกขยะทราบว่าเป็นหลาย ๆ ปีที่ผ่านมาประชาชนยังไม่ให้ความสำคัญนักเพราะมองว่าปริมาณของขยะยังไม่มากพอที่ทำการคัดแยกก่อนทิ้ง แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจำนวนชุมชนเริ่มใหญ่โตขึ้น จำนวนประชากรเริ่มมากขึ้นมาพร้อมปริมาณของขยะมากขึ้น ประกอบกับทางหน่วยงาน อบต. มีนโยบาย และมีโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ด้วยการออกให้ความรู้ถึงวิธีการจัดการขยะจากต้นทาง แล้วสิ่งที่ตามมาชุมชนนี้กลายเป็น “ชุมชนไร้ถังขยะ” อย่างไรก็ตามการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของ อบต. ปะอาว ผู้วิจัยทราบว่าดำเนินการให้ครอบคลุมทั้งตำบลภายในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ซึ่งยังเหลืออีกไม่กี่หมู่บ้านที่ยังไม่ได้เข้าร่วมโครงการ

2. การวิจัยในเชิงคุณภาพ

ข้อค้นพบที่นอกเหนือจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จากการที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อจัดเก็บข้อมูลทั้งแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์นั้น จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ภายในชุมชนที่เข้าร่วมโครงการนั้นจะเป็นลักษณะชุมชนที่ไร้ถังขยะ กล่าวคือ การจัดการขยะภายในครัวเรือนของแต่ละครัวเรือนนั้นมีการเก็บรวบรวมแล้วมีเจ้าหน้าที่มาทำการจัดเก็บ และบริหารจัดการเองเช่นคัดแยกส่วนที่ใช้งานได้ และส่วนที่ทิ้งรอการจัดเก็บ ในขณะเดียวกัน ยังได้รับข้อมูลบางอย่างเช่น บางวันจะมีเจ้าหน้าที่มารับซื้อขยะภายในชุมชน พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะจากต้นทาง ในขณะที่สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการรู้สึกพอใจกับโครงการนี้มาก เพราะสิ่งที่ได้รับถือว่าคุ้มค่า อาจเป็นมูลค่าไม่มากแต่สะสมนานเข้ากลายเป็นผลตอบแทนในเวลาที่เราต้องการเช่น เงินช่วยเหลือค่าฌาปนกิจครอบครัวของสมาชิก เป็นต้น

ข้อค้นพบจากการสนทนากลุ่มของผู้วิจัย จากการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ซึ่งจากการพูดคุยภายในกลุ่ม และการสังเกตของผู้วิจัยพบว่ารูปแบบของการบริหารจัดการขยะนั้นเกิดจากการศึกษาดูงาน โดยการศึกษาดูงานนั้นเป็นการศึกษาแนวทาง และวิธีการบริหารจัดการขยะ โดยเน้นที่กระบวนการ หลังจากนั้นเข้าสู่กระบวนการต่างๆ เช่นการแต่งตั้งคณะผู้ทำงาน การประชาสัมพันธ์ วิทยากรโครงการและความเป็นไปได้ของโครงการ ผลกระทบ การสร้างความรู้ความเข้าใจ และส่วนที่นอกเหนือจากการบริหารจัดการขยะมูลฝอยคือการเกิดขึ้นของโครงการ เช่น กองทุน สวัสดิการอันเป็นผลพลอยได้ที่ได้มาจากการขายขยะในรูปแบบเงินออม ในขณะเดียวกันหน่วยงานยังดำเนินการในเชิงรุก กล่าวคือ การออกรับซื้อขยะจากชุมชน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าหน่วยงานให้ความสำคัญ และเป็นการพบปะประชาชนในชุมชน เป็นการบ่งบอกถึงความต่อเนื่องในการดำเนินงานอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดนโยบายในด้านการส่งเสริม หนุนเสริมเกี่ยวกับการจัดการขยะภายในชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่องโดยการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในการจัดการขยะและมูลฝอยในพื้นที่ชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจและเกิดจิตสำนึกร่วมกันในการแก้ปัญหาภายในชุมชน

1.2. องค์การบริหารส่วนตำบลควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการขยะภายในชุมชน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงวิธีการจัดการขยะในชุมชนอย่างถูกต้อง และยั่งยืน เช่น พยายามใช้ของที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ การคัดแยกขยะต้นทางเพื่อลดปริมาณขยะและการคัดแยกขยะที่เป็นพิษ เช่น หลอดไฟฟ้า กระจก ยานพาหนะ กระจก กระจกสเปรย์ที่มีสารเคมี ถ่านไฟฉายและโลหะหนักอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบกับองค์กรปกครองท้องถิ่นอื่นในเรื่องแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชน เพื่อนำแนวทางของการจัดการขยะที่ดีของแต่ละท้องถิ่นมาสร้างเป็นแนวทางในการจัดการขยะที่เหมาะสมกับท้องถิ่นต่อไป

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบ แนวทางการจัดการขยะภายในชุมชน แบบครบวงจรเป็นเครือข่ายความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของการบูรณาการ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมควบคุมมลพิษ. (2551). **สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี2550**. กรุงเทพฯ : กชกร
พับลิชชิง.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2551). **คู่มือการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**.
กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- ทิตินา แคมมณี. (2555). **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพัฒน์พงศ์ ฐานิวัฒนานนท์ (2560). **แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในตำบลบาง
ชนะ อำเภอมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์จังหวัดปทุมธานี.
- วสันต์ ศรีโยธี. (2563). **รูปแบบพัฒนาพฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชน ในเขตอำเภอยะ
กา จังหวัดบึงกาฬ**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เสาวลักษณ์ ศักดิ์สิทธิ์ (2560). **แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในจังหวัดปทุมธานี**.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Bloom, B. S. (1962). **Taxonomy of Educational Objectives Book 1: Cognitive**.
- Gershon, Peter. (2004). **Releasing resources to the front line**. Independent Review
of Public Sector Efficiency. Published with the permission of HM Treasury on
behalf of the Controller of Her Majesty's Stationery Office. (The Stationery
Office.)
- Minn, Z. et al. (2010). Promoting People's Participation in Solid Waste Management
in Myanmar. **Research Journal of environmental Sciences**. 4(3) : 209-222.
- Herbert A. Simon. (1960). **The New Science of Management Decision**. Michigan:
Harper & Row.
- Kumar, K. N., & Goel, S. (2009). Characterization of Municipal Solid Waste (MSW) and
a Proposed Management Plan for Kharagpur, West Bengal, India. **Resources,
Conservation and Recycling**. 53(3) : 166-174.

